

H. te Merwe

Kooikershut en
schuurtje

De jonge dominee had me beloofd: „Als je es een paar dagen op ons dorpje komt, zal ik je de eendenkooi laten zien. Da's geweldig interessant.”

Best — ik kwam een paar dagen op „ons dorpje”, en ik zou de eendenkooi zien.

Dat begon met een wandeling naar het boerderijtje van den kooiker: om te vragen, of en wanneer een bezichtiging gelegen kwam, — en het werd den middag van „diën eigensten dag” voorgezet met een fietsrit „onder z'n beiden” naar de kooi zelf.

Een flink stuk vóór de kooi haalden we Gerrit in. Gerrit was de veertienjarige zoon van den kooiker, en diens meest betrouwbare hulp in het bedrijf. Het was 'n genot voor hem twee „meeneeren” in zijn domein rond te leiden, en met de grootst-mogelijke bereidwil-

igheid vertelde hij en legde hij uit Dat begon al bij een paaltje met een aangespijkerd plankje, dat ergens aan den slootkant in den grond stond gestoken. Het opschrift vermeldde, dat binnen 750 meter, gerekend vanaf het midden van de kooiplas, jagen was verboden. Gerrit lichtte ons in, dat dat was om de omgeving van de kooi rustig te houden en de eenden niet te verschrikken. En hij vertelde ons er meteen bij, dat hier en daar een kooiker zèlf de regels wel eens overtreedt.

Zoo even na zonsondergang vliegen de wilde eenden, die overdag op den plas zijn neergestreken en nog nièt in een der pijpen zijn verschalkt, op, om „naar buiten” te trekken, naar de rivier. Dicht bij de kooi vliegen ze dan natuurlijk tamelijk laag — ze hebben pàs den grond, of beter: het water, verlaten, en beginnen te stijgen. Dan zijn ze

Gerrit met den voederzak. Het gaas overdekt het uiteinde der pijp. Het voer — mais — is bestemd voor de z.g. lok-eenden en wordt tusschen het gaas door in het water geworpen.

betrekkelijk gemakkelijk onder schot te krijgen, en voor den kooiker, wiens dag niet al te best was, is de verleiding groot. . . . Maar Gerrit beweerde, dat het tóch „achterop” is: op die manier verjaag je de wilde eenden en wordt de kooi minder.

De weg, die we volgden, was geworden tot een smal voetpad; een plank over een sloot bracht ons in een weiland. De sloot stond vol mooie planten: gentiaan, witte waterlelie, gele plomp, pijlkruid, scheerling Het water was helder, je kon tot op den bodem zien.

„D'r komt een bui opzetten”, en onze geleider wees naar het Zuidwesten. Boven een populierenbosch hing een grauwe wolk — je zag in de verte den regen neerstralen.

„Halen we de kooi nog, Gerrit?”

„Misschien, dominee”

We háálden 'em wel, maar niet vóór de bui De eerste dikke druppels vielen al, toen we met haast en moeite over weer-eeen-plank equilibreerden, die over weer-eeen-sloot lag. Maar we waren toch in het kooikershuisje, toen de bui in volle hevigheid neerplaste. . .

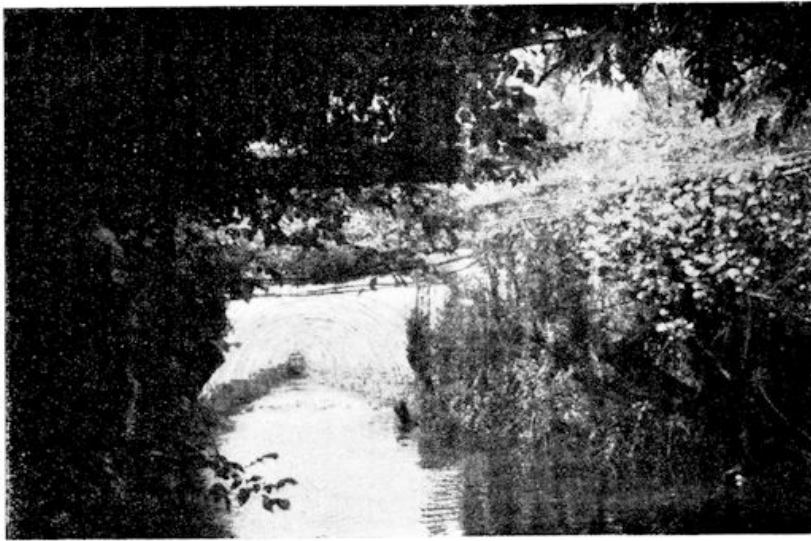
„'t Gaat wel óver”, zei Gerrit lach-niek. Op 'n hoop takkebossen, die ergens tegen den wand lag, ging hij

rustig zitten, en stak genoegelijk de sigaret op, die de dominee hem aanbod. Die — de do — zat, eers en ambtshalve, op het eenige stoelwraak, in de hut aanwezig; ik had een houtblok ter bezitting.

Gerrit bleek gelijk te hebben gehad: de bui was nog eerder aan het eind dan zijn sigaret, en we stapten naar buiten. Het bleek, dat we dicht bij het uiteinde van een der pijpen waren, en Gerrit begon z'n uitleg.

Je hebt drie soorten eenden (van kooikers-standpunt bezien dan!), n.l. de tamme of lok-eenden, die in de kooi thuis hooren en dienen om hun wilde makkers mee te lokken de pijp in; de stal-eenden, dat zijn half-wilde, zooals Gerrit het uitdrukte, die wél in de streek van de kooi zijn geboren en daar thuis zijn, maar waarop jagen vrij is, en de wilde eenden, die voor-bijtrekken en op hun trek zich neer-laten op de kooiplas om te rusten.

De lok-eenden zijn zóó aan den kooiker gewend, dat ze op diens fluiten komen aanzwemmen. Gerrit, in verklaar-baren trots, demonstreerde het ons, en gaf ons daarna een uitvoerige uiteenzetting van de kunst, hen te „temmen”. Zooveel heb ik er wel van onthouden, dat daarbij het verschaffen van voer een

De pijp. Op den voorgrond, onder de boomen, is het donker, het licht verderop lokt de eenden tot voortzwemmen.

der hoofdmiddelen is, zoodat óók de weg tot het ééndenhart door de maag schijnt te leiden. In z'n bereidwilligheid, om alles te toonen wat toonbaar was, haalde Gerrit een zak met voer uit het huisje en wierp dat met handvullen door de gazen overkapping in het water van de pijp.

Natuurlijk moest hij „op de kiek” — hij hield er speciaal voor òp met gooien, al had hij een handvol mais klaar.

Het kieken werd trouwens haastwerk: er kwam een nieuwe bui opzetten, en de zon verdween af en toe achter de

wolken, die daar vóór-aan jaagden. Maar de foto kwam klaar — en Gerrit er op in volle glorie. Hij staat naast de pijp, juist waar de boom-overhuiving ervan vervangen wordt door een van ijzergaas, over gebogen slieten gespannen.

Teruglopend naar het huisje om schuiling te zoeken, legde Gerrit ons uit, wat daarvan de bedoeling is. Vanaf de plas zwemmen de eenden de smalle slooten in, die in de pijpen eindigen. Långs die pijpen staan rietmatten, gezdurig echter een kleine opening latend.

Het einde van de pijp. Gerrit grijpt naar een eend in het hokje. De opgetrokken klep, die den terugkeer onmogelijk maakt, is te zien.

De plas, temidden
van riet, en peppels,
en wilgen. . . .

Rond zoo'n rietmat loopt het kooi-
hondje — al maar om dezelfde mat.
Dat bewegende spel lokt de eenden,
hun nieuwsgierigheid trekt hen de pijp
in En dan zien ze in de verte
het licht Vóórin de pijp is het
donker en schaduwrijk, door het loof
van de overwelfende boomen — achter
daalt het daglicht ongehinderd tot op
den glanzenden waterspiegel: het lok-
kende licht

Bij de laatste opening tusschen de
matten staat de kooiker: die jaagt met

gegis en gezwaai de verschrikte dieren
naar het pijp-eind: ze trachten op te
vliegen, maar het verraderlijke gaas doet
hen angstig, pijnlijk, dalen — en ze
moèten naar het eind

Dat eind is van stevig rijswerk ge-
vlochten: een vierkante, houten kooi,
met gazen achterwand. En met een
klapdeur. . .

O, dat lijkt een onschuldige loop-
plank, die uit het water op den kant
voert, maar er zit een lange lijn aan,
die loopt naar het plekje waar de

Middenin lag de
plas — Het
wemelde er van
eenden. . .

Huib en de jonge dominee „in een diep-zinnige eenden=conversatie”. Duidelijk is de opening in de rietmatten te zien, vanwaar de eenden verder de pijp worden ingejaagd.

kooiker staat. . . En als de eenden in het uiterste eind zijn gekomen, trèkt de man achter het rietschut, de plank gaat omhoog — de vogel is buit. . . Dan wordt van boven een plank opgelicht en met zékere hand doet de kooiker zijn greep. . .

Onder een houtschelf bij de hut zaten een paar arbeiders — ze waren met hun schouw langs de sloot uit den polder komen vluchten voor de bui. Huib was er bij — Gerrits oudere broer, en toen we voor de tweede maal de kooi ingingen, trok Huib mee. We

liepen langs de pijpen — heel stil en voorzichtig, om geen eenden te verschrikken, en bovendien aan de lijkant, want eenden hebben een scherpen reuk en de wind mocht geen menschegeuren overbrengen.

Middenin lag de plas — we mochten er niet op met de boot, en moesten ons vergenoegen met een blik hier en daar óver de rietmatten heen of door een opening tusschen de droge stengels. . . Het wemelde er van eenden. . .

'n Prachtlândschap was het ook: riet, en peppels, en wilgen, en els, en esch. . .

. . . dat het vonkte en knapte en rookte . . .

Veel ruig. . . Glanzend water. . . Zon, aan een weerbláuwe lucht. . . Zeilende wolken. . . Windgeruisch. . .

Gerrit, in z'n ijver om voor mij een geschikt plekje te vinden vanwaar ik den plas kieken kon, dwaalde langs de matten, die haar afheinden. Ik sjouwde achter hem aan — de beide anderen namen er hun gemak van. Tenminste, toen wij tweeën terugkeerden met de hoop op een geslaagde foto, zaten ze samen gehurkt in het natte gras, in een diepzinnige eendenconversatie. . . .

Daar waren nog een paar aardige bijzonderheden uit op te pikken, vooral, nu Huib zich er eveneens in mengde, en z'n deskundigheid luchtte.

Ja, de jacht was eigenlijk open van half-October tot half-Maart. Je moest natuurlijk een jachtacte hebben. Vader had er een, — en die kostte tweeëndertig gulden.

„Da's duur!” zei ik, en Huib en Gerrit gaven dat grif en met vreugde toe. „Hoeveel vangen jullie nou zoowat?” „'n Negenhonderd eenden per seizoen”, vertelde Gerrit, en Huib zette de financiële zij van de zaak uiteen. De opbrengst was hálf voor den eigenaar van de kooi, hálf voor den kooiker. En de eenden „deden” gemiddeld een gulden per stuk bij den poelier. . . (Over prijschommeling op de eendenmarkt sprak hij niet.)

Daar zitten de menschen dan in de jachtijd heele dagen voor in hun kooihuisje — van 's morgens tot 's avonds. . . Om de twee uur een gang langs de pijpen, om te zien, of er vangst is. . . Dan weer naar het huisje en het vuur. . .

Och nee, dat was nog niet eens ongezellig, — en om de gezelligheid van het vuur te demonstreeren, maakte Huib knap-handig een takkebos open, begon met de droge middenhouten met behulp van een stuk papier en lucifers in brand te steken, en weldra blies hij, dat het vonkte en knapte en rookte. Sa! wat een vlam. . . En dat in den zomer in een kleine ruimte, waar de

„rustig genietend van 'n sigaar, liet hij Huib boomen met een lange sliet. . .”

deur bijna de eenige opening was. . . Maar Huib blies en Gerrit porde met een stok en de vlam flakkerde en het vuur rookte. . . En toen zei de dominee: „Dáár een foto van!”

Dáár een foto van! Dat moest — vanzelfsprekend — een tijdopname worden, en ik had geen driepoot meegenomen! Maar dat euvel werd verholpen — een roestige kachel werd aangeslept en neergeploft, een vierkante houten buis, die voor een onbekend doel ergens in een hoek lag, er op „gepoot”, en werkelijk — toen het toestel er op was gedeponeerd, bleek de zaak niet eens erg wankel. . . . Het raampje naast de vuurplek werd met 'n jutelap geblinderd, de vlam nog eens extra „aangevuurd” en met mannenmoed hielden Huib en Gerrit

den heelen belichtingstijd onbeweeglijk stand in hitte en rook

Het was een verkwikking, toen we buitenkwamen Het gras en de boomen geurden — de wind was minder geworden — de regenwolken waren weg

'n Flinke schouw lag in de sloot — Gerrit bood ons een watertochtje aan. Hij zelf ging mee: rustig genietend van 'n sigaar liet hij Huib boomen met een lange sliet De polderslooten langs

En toen we — na behouden landing — huiswaarts togen, zat Gerrit op de

bagagedrager van Huib's fiets: een beeld van volmaakte tevredenheid.

Huib eveneens: glunderlachend vertelde hij roemend de deugden van zijn karretje, waar ie wel met drie man tegelijk op had gereden; dat zoo stevig was; en zoo makkelijk! „Want bellen hoeft je niet; meneer hóórt wel, hoe-die ram-melt — en schoonmaken, daar is toch geen beginnen aan”

Toen zwaaiden ze met een keurige bocht den dam over naar hun erf — de weizak bengelde aan Gerrits heup.

„Dag dominee; meneer!”

Wij traptten huis-toe.

Kerstgedachte

Dit was het wonder van dien nacht —
Dat Gij het doodgevangen leven
een uitzicht op verlossing bracht —
een liefde maat'loos in vergeven.

Gij hebt wel schoon den mensch bemind,
wijl onze nood Uw liefde zoo vervulde.
Gij gaf ons 't vleeschgeworden woord — Uw Kind! —
de delging van ons aller schulden.

Nu gaat geen enkel leven meer
aan schuld en nood ten onder.
Gij vraagt alleen: Geloof — begeer
Uw deel in dit groot wonder.

Wij komen en aanbidden Heer —
laat niets de liefde in ons doven,
want zie, wij zijn te kracht'loos Heer,
om altijd sterk dit wonder te gelooven.

H. STEGGERDA